C/2025/3986

20.8.2025

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 8 iulie 2025

privind politicile economice, sociale, de ocupare a forței de muncă, structurale și bugetare ale Italiei

(C/2025/3986)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 121 alineatul (2) și articolul 148 alineatul (4),

având în vedere Regulamentul (UE) 2024/1263 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2024 privind coordonarea eficientă a politicilor economice și supravegherea bugetară multilaterală și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului ([1]), în special articolul 3 alineatul (3),

având în vedere Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2011 privind prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice ([2]), în special articolul 6 alineatul (1),

având în vedere recomandarea Comisiei Europene,

având în vedere rezoluțiile Parlamentului European,

având în vedere concluziile Consiliului European,

având în vedere avizul Comitetului pentru ocuparea forței de muncă,

având în vedere avizul Comitetului economic și financiar,

având în vedere avizul Comitetului pentru protecție socială,

având în vedere avizul Comitetului pentru politică economică,

întrucât:

Considerații generale

(1) Regulamentul (UE) 2024/1263, care a intrat în vigoare la 30 aprilie 2024, precizează obiectivele cadrului de guvernanță economică, care constau în promovarea unor finanțe publice solide și sustenabile, a unei creșteri durabile și favorabile incluziunii și a rezilienței prin intermediul reformelor și al investițiilor, precum și în prevenirea deficitelor excesive. Regulamentul menționat prevede obligația Consiliului și a Comisiei de a asigura supravegherea multilaterală în contextul semestrului european, în conformitate cu obiectivele și cerințele prevăzute în TFUE. Semestrul european presupune, în special, formularea și supravegherea punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări. Regulamentul menționat promovează, de asemenea, asumarea responsabilității la nivel național în ceea ce privește politica bugetară și subliniază orientarea acesteia pe termen mediu, însoțită de asigurarea mai eficace și mai coerentă a respectării normelor. Fiecare stat membru trebuie să prezinte Consiliului și Comisiei un plan bugetar-structural național pe termen mediu care să conțină angajamentele sale bugetare și în materie de reforme și de investiții pe o perioadă de patru sau cinci ani, în funcție de durata legislaturii naționale. Traiectoria cheltuielilor nete ([3]) care este indicată în aceste planuri trebuie să respecte cerințele prevăzute în regulament, inclusiv cerințele referitoare la plasarea sau menținerea datoriei publice pe o traiectorie descendentă plauzibilă până la sfârșitul perioadei de ajustare sau la menținerea acesteia la niveluri prudente, sub 60 % din produsul intern brut (PIB), și la aducerea și/sau menținerea deficitului public sub valoarea de referință din tratat, de 3 % din PIB pe termen mediu. În cazul în care un stat membru se angajează să realizeze un set relevant de reforme și investiții în conformitate cu criteriile stabilite în regulament, perioada de ajustare poate fi prelungită cu cel mult trei ani.

([1]) JO L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) JO L 306, 23.11.2011, p. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Cheltuielile nete astfel cum sunt definite la articolul 2 punctul 2 din Regulamentul (UE) 2024/1263: „cheltuieli nete” înseamnă cheltuielile publice, excluzând: (i) cheltuielile cu dobânzile, (ii) măsurile discreționare privind veniturile, (iii) cheltuielile aferente programelor Uniunii care sunt acoperite integral de venituri din fondurile Uniunii, (iv) cheltuielile naționale cu cofinanțarea programelor finanțate de Uniune, (v) elementele ciclice ale cheltuielilor cu indemnizațiile de șomaj și (vi) măsurile cu caracter excepțional, precum și alte măsuri temporare.

(2) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului ([4]), care a instituit Mecanismul de redresare și reziliență („MRR"), a intrat în vigoare la 19 februarie 2021. MRR oferă statelor membre sprijin financiar pentru implementarea reformelor și a investițiilor, dând un impuls bugetar finanțat de Uniune. În concordanță cu prioritățile semestrului european pentru coordonarea politicilor economice, MRR stimulează redresarea economică și socială și totodată impulsionează reforme și investiții sustenabile, în special promovând tranziția verde și tranziția digitală și conferind mai multă reziliență economiilor statelor membre. De asemenea, MRR contribuie la consolidarea finanțelor publice și la stimularea creșterii și a creării de locuri de muncă pe termen mediu și lung, la îmbunătățirea coeziunii teritoriale în cadrul Uniunii și la sprijinirea continuării punerii în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale.

(3) Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului ([5]) („Regulamentul REPowerEU"), care a fost adoptat la 27 februarie 2023, vizează eliminarea treptată a dependenței Uniunii de importurile de combustibili fosili din Rusia. Acest lucru contribuie la obținerea securității energetice și la diversificarea aprovizionării Uniunii cu energie, sporind în același timp gradul de utilizare a surselor regenerabile de energie și crescând capacitățile de stocare a energiei și eficiența energetică. Italia a adăugat un nou capitol privind REPowerEU în planul său național de redresare și reziliență pentru a finanța reforme și investiții esențiale care vor contribui la atingerea obiectivelor REPowerEU.

(4) La 30 aprilie 2021, Italia a transmis Comisiei planul său național de redresare și reziliență, în conformitate cu articolul 18 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2021/241. În temeiul articolului 19 din regulamentul menționat, Comisia a evaluat relevanța, eficacitatea, eficiența și coerența planului de redresare și reziliență, în conformitate cu orientările privind evaluarea prevăzute în anexa V. La 13 iulie 2021, Consiliul a adoptat Decizia de punere în aplicare de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Italiei ([6]), care a fost modificată la 8 decembrie 2023, în temeiul articolului 18 alineatul (2), pentru a actualiza contribuția financiară maximă aferentă sprijinului financiar nerambursabil și pentru a include capitolul privind REPowerEU ([7]). Plata tranșelor este condiționată de adoptarea, în conformitate cu articolul 24 alineatul (5), a unei decizii a Comisiei care să constate faptul că Italia a atins în mod satisfăcător jaloanele și țintele relevante stabilite în decizia de punere în aplicare a Consiliului. Pentru a se considera că aceste jaloane și ținte au fost atinse în mod satisfăcător, este necesar să nu se fi înregistrat regrese privind jaloanele și țintele aferente aceleiași reforme sau investiții atinse anterior.

(5) La 21 ianuarie 2025, Consiliul a adoptat, la recomandarea Comisiei, o recomandare de aprobare a planului bugetar-structural național pe termen mediu al Italiei ([8]). Planul a fost prezentat în conformitate cu articolul 11 și cu articolul 36 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (UE) 2024/1263, acoperă perioada 2025-2029 și prezintă o ajustare bugetară repartizată pe șapte ani.

(6) La 26 noiembrie 2024, Comisia a adoptat un aviz privind proiectul de plan bugetar pentru 2025 al Italiei. La aceeași dată, Comisia a adoptat, pe baza Regulamentului (UE) nr. 1176/2011, Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2025, în care a identificat Italia ca fiind unul dintre statele membre pentru care va fi necesar un bilanț aprofundat. Comisia a adoptat, de asemenea, o recomandare de recomandare a Consiliului privind politica economică a zonei euro și o propunere de raport comun din 2025 privind ocuparea forței de muncă, în care se analizează punerea în aplicare a orientărilor pentru politicile de ocupare a forței de muncă și a principiilor Pilonului european al drepturilor sociale. Consiliul a adoptat Recomandarea privind politica economică a zonei euro ([9]) la 13 mai 2025 și Raportul comun privind ocuparea forței de muncă la 10 martie 2025.

(7) La 29 ianuarie 2025, Comisia a publicat Busola pentru competitivitate, un cadru strategic care urmărește să stimuleze competitivitatea la nivel mondial a UE în următorii cinci ani. Acest cadru identifică cele trei imperative transformatoare ale creșterii economice durabile: (i) inovarea, (ii) decarbonizarea și competitivitatea și (iii) securitatea.

([4]) Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 de modificare a Regulamentului (UE) 2021/241 în ceea ce privește capitolele privind REPowerEU din planurile de redresare și reziliență și de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1303/2013, (UE) 2021/1060 și (UE) 2021/1755 și a Directivei 2003/87/CE (JO L 63, 28.2.2023, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([6]) Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 13 iulie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Italiei (ST 10160/2021).

([7]) Decizia de punere în aplicare a Consiliului din 8 decembrie 2023 de modificare a Deciziei de punere în aplicare din 13 iulie 2021 de aprobare a evaluării planului de redresare și reziliență al Italiei (ST 16051/2023).

([8]) Recomandarea Consiliului din 21 ianuarie 2025 de aprobare a planului bugetar-structural pe termen mediu al Italiei (JO C, C/2025/651, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

([9]) Recomandarea Consiliului din 13 mai 2025 privind politica economică a zonei euro (JO C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

Pentru a elimina decalajul în materie de inovare, UE urmărește să încurajeze inovarea industrială, să sprijine creșterea start-upurilor prin inițiative precum Strategia UE privind start-upurile și întreprinderile în curs de extindere și să promoveze adoptarea unor tehnologii avansate, cum ar fi inteligența artificială și informatica cuantică. În vederea creării unei economii mai verzi, Comisia a prezentat Planul de acțiune cuprinzător privind energia la prețuri accesibile și Pactul pentru o industrie curată, asigurându-se că trecerea la energia curată rămâne eficientă din punctul de vedere al costurilor și favorabilă competitivității, în special pentru sectoarele mari consumatoare de energie, și că reprezintă un motor al creșterii. Pentru a reduce dependențele excesive și a spori securitatea, Uniunea se angajează să consolideze parteneriatele comerciale globale, să diversifice lanțurile de aprovizionare și să asigure accesul la materii prime critice și la surse de energie curată. Aceste priorități sunt susținute de factori determinanți orizontali, și anume simplificarea reglementărilor, aprofundarea pieței unice, finanțarea competitivității și o uniune a economiilor și a investițiilor, promovarea competențelor și a locurilor de muncă de calitate, precum și o mai bună coordonare a politicilor UE. Busola pentru competitivitate este aliniată la semestrul european, ceea ce asigură faptul că politicile economice ale statelor membre sunt coerente cu obiectivele strategice ale Comisiei, creând o abordare unificată a guvernanței economice care promovează creșterea durabilă, inovarea și reziliența în întreaga Uniune.

(8) În 2025, semestrul european pentru coordonarea politicilor economice continuă să se desfășoare în paralel cu punerea în aplicare a MRR. Implementarea integrală a planurilor de redresare și reziliență rămâne esențială pentru îndeplinirea priorităților de politică din cadrul semestrului european, întrucât planurile respective contribuie la abordarea eficace a tuturor provocărilor care au fost identificate în cadrul recomandărilor relevante specifice fiecărei țări emise în ultimii ani sau la abordarea eficace a unui subset semnificativ al provocărilor respective. Aceste recomandări specifice fiecărei țări rămân la fel de relevante în contextul evaluării planurilor de redresare și reziliență modificate în conformitate cu articolul 21 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(9) Recomandările din 2025 specifice fiecărei țări vizează provocările-cheie în materie de politică economică ce nu sunt abordate suficient prin măsurile incluse în planurile de redresare și reziliență, ținând seama de provocările relevante identificate în recomandările specifice fiecărei țări emise în perioada 2019-2024.

(10) La 4 iunie 2025, Comisia a publicat raportul de țară din 2025 pentru Italia. În acest raport, Comisia a evaluat progresele realizate de Italia în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor relevante specifice acestei țări și a făcut bilanțul implementării de către Italia a planului său de redresare și reziliență. Pe baza acestei analize, raportul de țară a identificat cele mai presante provocări cu care se confruntă Italia. De asemenea, în raportul de țară s-au evaluat progresele realizate de Italia în ceea ce privește punerea în aplicare a Pilonului european al drepturilor sociale și îndeplinirea obiectivelor principale ale Uniunii pentru 2030 în materie de ocupare a forței de muncă, de competențe și de reducere a sărăciei și a excluziunii sociale, precum și progresele înregistrate în ceea ce privește atingerea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.

(11) În temeiul articolului 5 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011, Comisia a efectuat un bilanț aprofundat pentru Italia. Principalele constatări ale evaluării de către Comisie a vulnerabilităților macroeconomice cu care se confruntă Italia în sensul regulamentului respectiv au fost publicate la 13 mai 2025 ([10]). La 4 iunie 2025, Comisia a concluzionat că Italia se confruntă cu dezechilibre macroeconomice. În particular, continuă să existe vulnerabilități având legătură cu nivelul mare al datoriei publice și cu creșterea slabă a productivității, care au relevanță transfrontalieră. În 2024, ponderea datoriei publice s-a situat peste nivelul anterior pandemiei și a crescut, inversând traiectoria descendentă observată în perioada de după 2020, chiar dacă deficitul s-a redus și s-a înregistrat un excedent primar, pe măsură ce creșterea PIB-ului nominal a încetinit semnificativ, iar ajustările datorie-deficit cu efect de creștere a datoriei au devenit considerabile din cauza impactului întârziat asupra împrumuturilor în numerar al creditelor fiscale pentru renovarea locuințelor din anii precedenți. Indicatorii pieței forței de muncă au continuat să se îmbunătățească. Băncile italiene și-au consolidat în mod semnificativ calitatea activelor și rentabilitatea. Expunerea acestora la riscul suveran și stocul de împrumuturi garantate de stat au scăzut într-o oarecare măsură, dar rămân semnificative. Unele politici au abordat deja vulnerabilitățile identificate, însă o punere în aplicare continuă și eficace a reformelor și a investițiilor, în special a celor din planul de redresare și reziliență și din planul bugetar-structural pe termen mediu, împreună cu o orientare bugetară prudentă, rămân esențiale. Punerea în aplicare integrală a măsurilor din planul bugetar-structural pe termen mediu al Italiei este esențială pentru a se asigura că ponderea ridicată a datoriei publice nu va crește și mai mult pe termen mediu. Au fost puse în aplicare mai multe politici pentru a promova sustenabilitatea finanțelor publice, cum ar fi îmbunătățirea analizei anuale a cheltuielilor, combaterea evaziunii fiscale, reducerea permanentă a sarcinii fiscale asupra costului forței de muncă și revizuirea cheltuielilor fiscale. Reformele au condus, de asemenea, la progrese semnificative în ceea ce privește cadrul de insolvență și piața creditelor neperformante. Legea-cadru (Legea privind extinderea) a fost adoptată pentru a sprijini dezvoltarea capitalului de risc și pentru a promova implicarea investitorilor instituționali. Măsurile din cadrul planului de redresare și reziliență sprijină creșterea productivității și contribuie la exploatarea în continuare a potențialului de forță de muncă al Italiei, ceea ce va facilita reducerea datoriei publice. Punerea în aplicare efectivă a acestor măsuri este esențială.

([10]) Comisia Europeană (2025), Evaluare aprofundată 2025 – Italia, ECONOMIA EUROPEANĂ, Documentul instituțional 310.

Evaluarea raportului anual privind progresele înregistrate

(12) La 21 ianuarie 2025, Consiliul a recomandat următoarele rate maxime de creștere a cheltuielilor nete pentru Italia: 1,3 % în 2025, 1,6 % în 2026, 1,9 % în 2027, 1,7 % în 2028 și 1,5 % în 2029, care corespund ratelor de creștere maxime cumulate calculate prin raportare la 2023 de - 0,7 % în 2025, 0,9 % în 2026, 2,8 % în 2027, 4,6 % în 2028 și 6,2 % în 2029. În perioada 2025-2026, aceste rate de creștere maxime a cheltuielilor nete coincid cu traiectoria corectivă stabilită în conformitate cu articolul 3 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului ([11]), astfel cum a recomandat Consiliul la 21 ianuarie 2025 pentru a se pune capăt situației de deficit excesiv ([12]). La 30 aprilie 2025, Italia și-a prezentat Raportul anual privind progresele înregistrate ([13]), referitor la măsurile luate ca răspuns la recomandarea Consiliului din 21 ianuarie 2025 în vederea încetării situației de deficit excesiv, a punerii în aplicare a setului de reforme și de investiții care stau la baza prelungirii perioadei de ajustare și a punerii în aplicare a reformelor și investițiilor care răspund principalelor provocări identificate în recomandările specifice fiecărei țări din cadrul semestrului european. Raportul anual privind progresele înregistrate reflectă, de asemenea, raportarea bianuală efectuată de Italia cu privire la progresele înregistrate în ceea ce privește implementarea planului său de redresare și reziliență în conformitate cu articolul 27 din Regulamentul (UE) 2021/241.

(13) Războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei și repercusiunile acestuia constituie o provocare existențială pentru Uniunea Europeană. Comisia a recomandat activarea coordonată a clauzei derogatorii naționale prevăzute în Pactul de stabilitate și de creștere, pentru a sprijini eforturile UE de obținere a unei creșteri rapide și semnificative a cheltuielilor pentru apărare, iar această propunere a fost salutată de Consiliul European reunit la 6 martie 2025.

(14) Pe baza datelor validate de Eurostat ([14]), deficitul public al Italiei a scăzut de la 7,2 % din PIB în 2023 la 3,4 % în 2024, în timp ce datoria publică a crescut de la 134,6 % din PIB la sfârșitul anului 2023 la 135,3 % la sfârșitul anului 2024. Conform calculelor Comisiei, aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete în 2024 de - 2,2 %. În Raportul anual pentru 2025 privind progresele înregistrate, Italia estimează o creștere a cheltuielilor nete în 2024 de - 2,1 %. Pe baza estimărilor Comisiei, orientarea bugetară ([15]), care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, a fost una restrictivă în 2024, de 3,2 % din PIB.

(15) Conform raportului anual privind progresele înregistrate, scenariul macroeconomic care stă la baza proiecțiilor bugetare ale Italiei estimează o creștere a PIB-ului real de 0,6 % în 2025 și de 0,8 % în 2026, în timp ce inflația IAPC este estimată la 2,1 % în 2025 și la 1,9 % în 2026. În previziunile Comisiei din primăvara anului 2025, se estimează că PIB-ul real va crește cu 0,7 % în 2025 și cu 0,9 % în 2026, iar inflația IAPC va fi de 1,8 % în 2025 și de 1,5 % în 2026.

(16) În Raportul anual privind progresele înregistrate, se preconizează că deficitul public va scădea la 3,3 % din PIB în 2025, în timp ce ponderea datoriei publice în PIB va crește la 136,6 % până la sfârșitul anului 2025. Aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete de 1,3 % în 2025. Conform acelorași previziuni, deficitul public general ar urma să ajungă la 3,3 % din PIB în 2025. Scăderea deficitului în 2025 reflectă în principal o creștere a excedentului primar (până la 0,6 % din PIB, de la 0,4 % în 2024) și menținerea cheltuielilor cu dobânzile ca procent din PIB. În particular, creșterea excedentului primar se datorează creșterii puternice a veniturilor, care continuă să beneficieze de performanțele pozitive ale pieței forței de muncă, care depășește ca valoare reducerea permanentă a sarcinii fiscale asupra costului forței de muncă și creșterea cheltuielilor de capital. Conform calculelor Comisiei, aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete în 2025 de 1,2 %. Pe baza estimărilor Comisiei, se preconizează că orientarea bugetară, care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, va fi în mare măsură neutră în 2025. Se preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va crește la 136,7 % până la sfârșitul anului 2025. Creșterea ponderii datoriei publice în PIB în 2025 reflectă în principal nevoile considerabile de împrumut legate de impactul întârziat asupra lichidităților al creditelor fiscale pentru renovarea locuințelor care au avut un efect negativ asupra deficitelor în anii precedenți.

([11]) Regulamentul (CE) nr. 1467/97 al Consiliului din 7 iulie 1997 privind accelerarea și clarificarea aplicării procedurii de deficit excesiv (JO L 209, 2.8.1997, p. 6).

([12]) Recomandarea Consiliului în vederea încetării situației de deficit excesiv din Italia (ST 5035/25).

([13]) Rapoartele anuale privind progresele înregistrate pentru 2025 sunt disponibile la adresa: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

([14]) Euroindicatorii Eurostat, 22.4.2025.

([15]) Orientarea bugetară este definită ca o măsură a variației anuale a poziției bugetare subiacente a administrației publice. Scopul său este de a evalua impulsul economic generat de politicile bugetare, atât cele finanțate la nivel național, cât și cele finanțate din bugetul UE. Orientarea bugetară este măsurată ca diferența dintre (i) creșterea potențială pe termen mediu și (ii) variația cheltuielilor primare, fără măsurile discreționare privind veniturile și incluzând cheltuielile finanțate printr-un sprijin nerambursabil (granturi) din Mecanismul de redresare și reziliență și din alte fonduri ale Uniunii.

(17) Conform previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se așteaptă ca în 2025 să fie finanțate, prin sprijin nerambursabil („granturi") acordat prin Mecanismul de redresare și reziliență, cheltuieli ale administrației publice reprezentând 0,6 % din PIB, comparativ cu 0,2 % din PIB în 2024. Cheltuielile finanțate prin sprijin nerambursabil acordat prin Mecanismul de redresare și reziliență permit realizarea de investiții de înaltă calitate și de reforme care vor stimula productivitatea, fără să aibă un impact direct asupra soldului bugetului public și a datoriei publice ale Italiei.

(18) Cheltuielile publice pentru apărare în Italia au reprezentat 1,4 % din PIB în 2021 și 1,2 % din PIB atât în 2022, cât și în 2023 ([16]). Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că cheltuielile pentru apărare vor fi de 1,3 % din PIB atât în 2024, cât și în 2025. Acest procent reprezintă o scădere de 0,1 puncte procentuale din PIB comparativ cu 2021.

(19) Potrivit previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că cheltuielile nete ale Italiei vor crește cu 1,2 % în 2025 și vor scădea, cumulat, cu 1,0 % în 2024 și 2025. Pe baza previziunilor Comisiei din primăvara anului 2025, se preconizează că în 2025 rata de creștere a cheltuielilor nete ale Italiei va fi inferioară ratei maxime de creștere recomandate stabilite prin traiectoria corectivă, atât anual, cât și pentru exercițiile 2024 și 2025 luate împreună. Prin urmare, procedura de deficit excesiv pentru Italia se suspendă.

(20) În Raportul anual privind progresele înregistrate se preconizează că deficitul public va scădea la 2,8 % din PIB în 2026, în timp ce se estimează o creștere a ponderii datoriei publice în PIB la 137,6 % până la sfârșitul anului 2026. În Raportul anual privind progresele înregistrate se preconizează că deficitul public va scădea la 2,6 % din PIB în 2027. Totodată, se preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va scădea la 137,4 % în 2027. Pe baza măsurilor de politică cunoscute la data la care s-au făcut previziunile, previziunile Comisiei din primăvara anului 2025 estimează că deficitul public general va fi de 2,9 % din PIB în 2026. Scăderea deficitului public în 2026 reflectă o nouă creștere a excedentului primar (până la 1,1 % din PIB), determinată în principal de o reducere a subvențiilor pentru investiții și parțial compensată de o creștere marginală a cheltuielilor cu dobânzile. Aceste evoluții corespund unei rate de creștere a cheltuielilor nete de 1,5 % în 2026. Pe baza estimărilor Comisiei, se preconizează că orientarea bugetară, care include atât cheltuielile finanțate la nivel național, cât și cheltuielile finanțate de UE, va fi în mare măsură neutră în 2026. Comisia preconizează că ponderea datoriei publice în PIB va crește la 138,2 % până la sfârșitul anului 2026. Creșterea ponderii datoriei publice în PIB în 2026 reflectă în principal impactul întârziat asupra lichidităților al creditelor fiscale pentru renovarea locuințelor.

(21) Recomandarea de aprobare a planului pe termen mediu al Italiei identifică setul de reforme și investiții care stau la baza prelungirii perioadei de ajustare și indică un calendar pentru punerea lor în aplicare. Printre acestea se numără măsurile existente și cele intensificate din planul de redresare și reziliență, precum și reforme și investiții suplimentare în domeniul justiției civile, al impozitării, inclusiv al respectării obligațiilor fiscale și al evaziunii fiscale, al mediului de afaceri, al administrației publice, al îngrijirii copiilor și al eficienței cheltuielilor publice, precum și al raționalizării întreprinderilor de stat. Ținând seama de informațiile furnizate de Italia în Raportul său anual privind progresele înregistrate, Comisia constată că reformele și investițiile care stau la baza unei prelungiri care trebuiau să fie efectuate până la 30 aprilie au fost puse în aplicare sau sunt în curs de evaluare în contextul unei cereri de plată în cadrul MRR.

Principalele provocări legate de politici

(22) Italia este unul dintre statele membre cu populația cea mai în vârstă, cu cea mai scăzută rată a natalității și cu o vârstă peste medie a femeilor care dau naștere primului lor copil. Echilibrul migrației rămâne pozitiv, dar nu mai compensează rata scăzută a natalității. Prin urmare, populația în vârstă de muncă continuă să scadă, limitând creșterea potențială. Căile de migrație legală bine gestionate ar putea contracara declinul demografic, în special pe termen scurt și mediu. În anii următori, se preconizează că finanțele publice vor fi afectate de presiuni fiscale semnificative, inclusiv de creșterea costurilor legate de evoluțiile demografice. Mai precis, în Italia, cheltuielile publice sunt orientate către protecția socială (în 2024, 20,3 % din PIB și 43,6 % din cheltuielile primare), situație care este greu de susținut în condițiile presiunilor demografice constatate. În plus, cheltuielile cu pensiile ale Italiei sunt printre cele mai ridicate din UE, ceea ce face mai dificilă limitarea cheltuielilor publice. Deși punerea în aplicare integrală a reformei pensiilor din 2011 va reduce treptat povara, se preconizează că aceasta va crește în continuare pe termen mediu din cauza tendințelor demografice și a efectului regimurilor de pensionare anticipată. Este necesar un efort concertat pentru a îmbunătăți eficiența și eficacitatea cheltuielilor publice, pe baza măsurilor planificate de Italia în planul său bugetar-structural pe termen mediu.

([16]) Eurostat, Cheltuielile administrațiilor publice în funcție de clasificarea funcțiunilor guvernamentale (COFOG). Din cauza diferențelor metodologice dintre definițiile COFOG și NATO, cheltuielile bazate pe definiția COFOG pot fi diferite de cheltuielile bazate pe definiția NATO.

(23) Veniturile Italiei din impozitul pe profit în raport cu PIB-ul sunt relativ ridicate prin comparație cu statele membre omoloage, contribuția principală provenind din impozitarea veniturilor salariale. Sarcina fiscală asupra costului forței de muncă rămâne cu mult peste media UE, în pofida măsurilor adoptate. Regimurile speciale și gama largă de cheltuieli fiscale, inclusiv în ceea ce privește taxa pe valoarea adăugată, fac ca sistemul fiscal să fie extrem de complex și erodează baza de impozitare, ducând la pierderi semnificative de venituri. Transferarea sarcinii fiscale ridicate care apasă în prezent asupra veniturilor salariale către alte surse subutilizate de venituri, care sunt mai puțin dăunătoare creșterii economice, ar contribui la creșterea potențialului economic al Italiei. În plus, impozitele pe energie nu sunt concepute pentru a încuraja tranziția către tehnologii curate. În fine, evaziunea fiscală rămâne ridicată, deși contramăsurile ambițioase luate în ultimii ani, inclusiv în cadrul planului de redresare și reziliență, dau roade. În același timp, măsurile recente similare amnistiilor fiscale riscă să fie contraproductive în ceea ce privește respectarea obligațiilor fiscale, în timp ce sistemul de acord prealabil între administrație și întreprinderile mici cu privire la obligațiile lor fiscale necesită o monitorizare atentă. Valorile cadastrale nu sunt încă în concordanță cu valorile actuale de piață, deoarece nu au fost încă actualizate pe deplin și în mod cuprinzător. Planul bugetar-structural pe termen mediu abordează parțial această problemă prin actualizarea registrelor cadastrale pentru anumite proprietăți, ca prim pas în cadrul unei reforme mai ample a politicilor legate de locuințe.

(24) În conformitate cu articolul 19 alineatul (3) litera (b) din Regulamentul (UE) 2021/241 și cu criteriul 2.2 din anexa V la regulamentul respectiv, planul de redresare și reziliență include un set amplu de reforme și de investiții care se consolidează reciproc și care urmează să fie puse în aplicare până în 2026. Se preconizează că acestea vor contribui la abordarea eficace a tuturor provocărilor identificate în recomandările relevante specifice fiecărei țări sau a unei părți semnificative a provocărilor respective. În acest interval scurt de timp, este esențial să se finalizeze punerea în aplicare efectivă a planului de redresare și reziliență, pentru a se stimula competitivitatea pe termen lung a Italiei prin tranziția verde și tranziția digitală, asigurându-se, în același timp, echitatea socială. Comunicarea Comisiei intitulată „NextGenerationEU – Calea către 2026”, adoptată la 4 iunie 2025, clarifică calendarul aplicabil pentru încheierea mecanismului și oferă orientări statelor membre pentru a crește la maximum punerea în aplicare până la 31 august 2026, inclusiv cu privire la modul de raționalizare în continuare a planurilor lor de redresare și reziliență, stabilește principalele opțiuni care trebuie luate în considerare la revizuirea acestora și subliniază importanța unei planificări comune atente înainte de depunerea ultimelor cereri de plată în 2026. Italia a înregistrat deja progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor din planul său de redresare și reziliență, 63 % din alocare fiind plătită. Pentru a-și putea îndeplini angajamentele asumate în planul de redresare și reziliență până în august 2026, este esențial ca Italia să accelereze punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor prin abordarea provocărilor relevante. Italia ar beneficia de pe urma consolidării capacității administrative, în special la nivel local, precum și a detectării și abordării potențialelor întârzieri în timp util. Implicarea sistematică a autorităților locale și regionale, a partenerilor sociali, a societății civile și a altor părți interesate relevante rămâne esențială pentru a asigura asumarea pe scară largă a planului de redresare și reziliență pentru punerea în aplicare cu succes a acestuia.

(25) Punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune, care includ sprijin din partea Fondului european de dezvoltare regională (FEDR), a Fondului pentru o tranziție justă (FTJ) și a Fondului social european Plus (FSE+), s-a accelerat în Italia. Este important să se continue eforturile de asigurare a punerii rapide în aplicare a acestor programe, maximizând, în același timp, impactul lor pe teren. Italia ia deja măsuri în cadrul programelor sale din cadrul politicii de coeziune pentru a stimula competitivitatea și creșterea concomitent cu sporirea coeziunii sociale. În același timp, Italia se confruntă în continuare cu provocări, inclusiv cu cele legate de creșterea competitivității în contextul tranziției industriale, de accelerarea tranziției energetice, de creșterea rezilienței în ceea ce privește apa, în special în regiunile sudice, și de locuințe, în special în orașele metropolitane și în orașele cu o populație turistică și studențească mare. În plus, țara se confruntă cu provocări în ceea ce privește îmbunătățirea competențelor forței sale de muncă pentru a răspunde nevoilor în continuă evoluție ale întreprinderilor, inclusiv creșterea participării la învățarea în rândul adulților și promovarea incluziunii grupurilor subreprezentate pe piața forței de muncă, cum ar fi femeile, tinerii și persoanele care provin din familii de migranți. În conformitate cu articolul 18 din Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului ([17]), Italia trebuie, ca parte a evaluării la jumătatea perioadei a fondurilor politicii de coeziune, să revizuiască fiecare program în parte ținând seama, printre altele, de provocările identificate în recomandările specifice adresate țării în 2024. Propunerea Comisiei adoptată la 1 aprilie 2025 ([18]) prelungește termenul pentru prezentarea unei evaluări a rezultatului evaluării la jumătatea perioadei pentru fiecare program în parte după data de 31 martie 2025. Propunerea prevede, de asemenea, flexibilități menite să contribuie la accelerarea punerii în aplicare a programelor și stimulente pentru ca statele membre să aloce resursele din cadrul politicii de coeziune către cinci domenii strategice prioritare ale Uniunii, și anume competitivitatea în

([17]) Regulamentul (UE) 2021/1060 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize (JO L 231, 30.6.2021, p. 159).

([18]) Propunere de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (UE) 2021/1058 și (UE) 2021/1056 în ceea ce privește măsuri specifice de abordare a provocărilor strategice în contextul evaluării intermediare – COM(2025) 123 final.

domeniul tehnologiilor strategice, apărarea, locuințele, reziliența în domeniul apei și tranziția energetică, precum și către investiții în competențe în sectoare prioritare, menținând în același timp accentul pe persoanele aflate în situațiile cele mai vulnerabile în cadrul programelor FSE+.

(26) Platforma „Tehnologii strategice pentru Europa” (STEP) oferă prilejul de a investi într-o prioritate strategică esențială a UE prin consolidarea competitivității UE. Finanțarea STEP este direcționată prin 11 fonduri existente ale UE. Statele membre pot contribui, de asemenea, la programul InvestEU care sprijină investițiile în domenii prioritare. Italia ar putea utiliza în mod optim aceste inițiative pentru a sprijini dezvoltarea sau fabricarea de tehnologii critice, inclusiv de tehnologii curate și eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor.

(27) Pe lângă provocările economice și sociale abordate în planul de redresare și reziliență și prin alte fonduri ale UE, Italia ar trebui să abordeze cu eficacitate provocările rămase legate de cercetare și inovare, energie, adaptarea la schimbările climatice, politica industrială și concurență, piața forței de muncă, educație și formare, precum și de justiție și administrația publică.

(28) În pofida investițiilor din cadrul planului de redresare și reziliență și al planului bugetar-structural pe termen mediu, potențialul de inovare și de creștere al Italiei este împiedicat de investițiile limitate în C&D atât din partea sectorului privat, cât și a sectorului public. În 2023, cheltuielile întreprinderilor pentru C&D au fost de doar 0,76 % din PIB, cu mult sub media UE de 1,49 %. Cadrul de stimulare a C&D din Italia este mai puțin cuprinzător și mai puțin generos decât cel al omologilor săi din UE și ar avea de câștigat dintr-o alocare mai strategică a resurselor existente către inovare și din colaborări între sectorul public și cel privat. Planul de redresare și reziliență include mai multe inițiative de sprijinire a cooperării dintre întreprinderi și mediul academic, care, cu toate acestea, ar avea de câștigat de pe urma unei reduceri a fragmentării și a unei guvernanțe naționale coerente. Achizițiile publice în domeniul inovării ([19]) pot juca, de asemenea, un rol important în stimularea cererii de inovare. Pentru a fi eficace, acestea ar necesita un plan național de acțiune pentru a sprijini utilizarea din ce în ce mai frecventă a acestui instrument, inclusiv obiective obligatorii în materie de cheltuieli, după caz. Capacitatea de inovare a Italiei este limitată de factori structurali, în special de dimensiunea întreprinderilor. Firmele mici (cu mai puțin de 20 de angajați) generează 32,5 % din cifra de afaceri totală a întreprinderilor (media UE: 22,9 %), în timp ce întreprinderile mari (cu 250 de angajați sau mai mult) – care au economii de scară mai mari, investiții mai mari în C&D și un acces mai ușor la finanțare – reprezintă doar 37,5 % (media UE: 51,1 %). Promovarea extinderii start-upurilor și a agregării întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) ar contribui la creșterea investițiilor în cercetare și inovare și la stimularea productivității. Piețele de capital din Italia ar trebui dezvoltate și mai mult, în vederea creșterii numărului de noi cotări pe piața bursieră principală.

Acest lucru ar oferi mai multe oportunități de consolidare pentru întreprinderile naționale și un acces sporit la bogăția mai mare decât media a gospodăriilor italiene. Accesul la finanțare nebancară este limitat pentru întreprinderile inovatoare, deoarece piața internă de capital de risc și de capital de creștere este încă subdezvoltată, deși se află pe o traiectorie de creștere. Măsurile din planul de redresare și reziliență care oferă sprijin public suplimentar pentru capitalul de risc și care concep un cadru pentru atragerea investitorilor instituționali reprezintă un prim pas către depășirea acestor limitări. Cu toate acestea, piețele de capital relativ mai puțin dezvoltate limitează opțiunile de ieșire pentru investitorii de capital privat și de capital de risc, accentuând și mai mult lipsa surselor de finanțare pentru inovare, care este un ingredient esențial pentru îmbunătățirea competitivității. Promovarea accesului întreprinderilor inovatoare la finanțare nebancară necesită acțiuni suplimentare pentru a sprijini cotarea ofertelor publice inițiale (OPI) și pentru a dezvolta un ecosistem dinamic pentru capitalul de risc și de creștere. Aceasta include stimularea participării investitorilor instituționali naționali și a marilor corporații atât pe piețele titlurilor de capital cotate, cât și pe cele necotate. În sfârșit, sistemul universitar și de cercetare din Italia este vital pentru inovare, dar se confruntă cu provocări semnificative. Finanțarea pentru învățământul postliceal și superior a crescut în ultimii doi ani, dacă se ia în considerare, de asemenea, numărul mare de resurse alocate intervențiilor în materie de infrastructură. În ultimii ani au fost organizate cu o mai mare regularitate cereri de proiecte competitive la nivel național. Utilizarea pe scară largă a contractelor pe termen scurt pentru cercetători, fără acordarea de posturi permanente, combinată cu avansarea lentă și incertă în carieră, a fost abordată prin mai multe reforme structurale în curs care promovează atât atragerea, cât și păstrarea cercetătorilor talentați. În plus, stimulentele limitate pentru ca universitățile și cercetătorii să comercializeze cercetarea împiedică obținerea de rezultate în materie de inovare. Deși se îmbunătățesc, birourile de transfer de tehnologie rămân relativ mici ca dimensiune și nu dispun de resurse umane și financiare adecvate pentru a sprijini transpunerea rezultatelor cercetării în noi oportunități de afaceri. Sinergiile acestora cu investitorii de capital de risc ar putea fi, de asemenea, îmbunătățite.

([19]) În conformitate cu orientările C(2018) 3051 ale Comisiei, „achizițiile publice în domeniul inovării” se referă la orice achiziție care are una sau ambele caracteristici de mai jos: achiziționarea procesului de inovare – servicii de cercetare și dezvoltare – cu rezultate (parțiale); achiziționarea rezultatelor inovării create de alții. Astfel, achizițiile publice din domeniul inovării acoperă atât achizițiile de C&D, achizițiile publice de soluții inovatoare, cât și achizițiile publice care achiziționează o combinație între C&D și soluțiile inovatoare rezultate.

(29) Italia ar beneficia de o strategie industrială națională care să orienteze alocarea resurselor publice, să sprijine tehnologiile strategice și să promoveze dezvoltarea sudului. Deși adoptarea cărții verzi și a planului strategic pentru zona economică specială au relansat dezbaterea publică privind dezvoltarea industrială, adoptarea mai multor planuri industriale cu o guvernanță diferită, lipsa de coordonare și existența a peste 2 000 de măsuri de stimulare nu merg în direcția unei strategii naționale clare de creștere. În cadrul existent, identificarea sectoarelor strategice nu ține seama de noile tendințe și tehnologii industriale, iar lipsa unei dimensiuni teritoriale reprezintă o limită a strategiei de dezvoltare pentru principalele districte industriale. Acest lucru este deosebit de relevant în contextul scăderii producției industriale naționale și al disparităților regionale semnificative, sudul rămânând în urmă în ceea ce privește inovarea și competitivitatea. Strategia industrială ar beneficia de pe urma unei mai bune coordonări cu planificarea investițiilor în infrastructură, în timp ce măsurile de politică pentru promovarea formării și a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă ar trebui integrate în viziunea industrială națională mai amplă, inclusiv prin alinierea investițiilor publice care vizează sectoare strategice.

(30) În cadrul planului de redresare și reziliență și al angajamentelor planului bugetar-structural pe termen mediu, Italia pune în aplicare o reformă ambițioasă a administrației publice, preconizată a moderniza gestionarea resurselor umane, a îmbunătăți furnizarea de servicii și a consolida capacitatea administrativă la nivel central și subnațional. Printre aspectele-cheie ale acestei reforme și ale angajamentului asumat în cadrul planului bugetar-structural național pe termen mediu se numără: (i) introducerea și consolidarea Planului integrat pentru activitatea organizațională (PIAO), care oferă o imagine cuprinzătoare a nivelurilor de personal, a competențelor și a nevoilor în materie de capacități ale fiecărei administrații; (ii) un portal digital centralizat pentru recrutare bazat pe profiluri profesionale standardizate (inPA); (iii) o platformă națională pentru formarea și recalificarea funcționarilor publici (Syllabus) și (iv) lansarea unei noi platforme digitale (Minerva), care să permită interoperabilitatea. Construirea unei abordări bazate pe date a planificării forței de muncă pe baza integrării acestor instrumente ar aduce beneficii suplimentare eficacității administrației publice italiene. Aceasta ar permite administrațiilor, în special la nivel local, să își identifice lacunele specifice în materie de capacitate și să ia măsuri adecvate, fie prin recrutare, fie prin formare specifică. Această abordare ar putea ajuta administrațiile centrale să elaboreze măsuri de sprijin care să fie mai bine adaptate la nevoile administrațiilor individuale, să consolideze coordonarea și să sporească eficacitatea furnizării de servicii publice.

(31) În cadrul planului de redresare și reziliență și al angajamentelor planului bugetar-structural național pe termen mediu, Italia pune în aplicare o reformă majoră a sistemului de justiție, care urmărește să reducă întârzierile și termenele de soluționare a cauzelor civile și penale. Crearea de birouri de judecată, precum și digitalizarea proceselor, care oferă sprijin organizațional și juridic judecătorilor, au contribuit la îmbunătățirea eficienței instanțelor. Cu toate acestea, există în continuare provocări. Deși termenul de soluționare în cauzele civile și comerciale din instanțele de prim grad de jurisdicție este în scădere din 2020, durata acestui termen rămâne printre cele mai lungi din UE. În conformitate cu angajamentul din cadrul planului bugetar-structural național pe termen mediu, instituționalizarea și consolidarea birourilor de judecată și introducerea unor stimulente structurale bazate pe performanță pentru instanțe ar contribui la creșterea într-o măsură și mai mare a eficienței sistemului.

(32) Ameliorarea condițiilor-cadru în materie de concurență ar favoriza o alocare mai eficientă a resurselor și ar duce la creșterea productivității. O mai mare concurență și o mai bună reglementare sectorială ar fi, de asemenea, în beneficiul consumatorilor. În cadrul planului de redresare și reziliență, Italia a înregistrat progrese satisfăcătoare în unele sectoare importante, printre care energia, transporturile și ecosistemul întreprinderilor nou-înființate, precum și prin modernizarea normelor naționale privind controlul concentrărilor economice. Reforma serviciilor publice locale din cadrul planului de redresare și reziliență a făcut ca atribuirea contractelor să fie mai competitivă, dar sunt necesare eforturi suplimentare pentru a spori monitorizarea gestionării serviciilor și pentru a asigura furnizarea de servicii de calitate tuturor utilizatorilor. Alte inițiative legislative sunt, de asemenea, justificate pentru: (i) comerțul cu amănuntul, în special în ceea ce privește normele privind orele de deschidere ale magazinelor și desfășurarea promoțiilor comerciale; (ii) profesiile reglementate, în special pentru a elimina restricțiile neproporționale și (iii) sectorul feroviar, în care atribuirea contractelor regionale și interurbane trebuie să fie deschisă concurenței. În fine, persistă bariere semnificative într-o serie de alte sectoare, inclusiv în domeniul asistenței medicale și al produselor farmaceutice, al transporturilor neliniare și al serviciilor portuare. În particular, ar trebui promovată concurența în următoarele domenii: (i) achiziționarea de produse farmaceutice (în special pentru produse biosimilare); (ii) acreditarea („accreditamento") societăților private în sistemul public de sănătate; (iii) furnizarea de servicii de transport neliniare la nivel local; (iv) licitațiile pentru concesiunile portuare și (v) monitorizarea și promovarea independenței financiare și a responsabilității autorităților portuare.

(33) Italia continuă să se confrunte cu obstacole structurale în calea accelerării electrificării sistemului său energetic și a creșterii ponderii energiei din surse regenerabile în producția de energie electrică, în pofida potențialului său substanțial de energie solară și eoliană. Un obstacol esențial rămâne complexitatea și fragmentarea procedurilor de autorizare, care întârzie punerea în aplicare a proiectelor și afectează încrederea investitorilor. În plus, raportul dintre prețul energiei electrice și cel al gazelor este printre cele mai ridicate din UE. Reformele sprijinite de planul de redresare și reziliență au început să abordeze blocajele administrative din procedurile de autorizare pentru energia din surse regenerabile, dar este necesară simplificarea și consolidarea în continuare a legislației în materie de

autorizare pentru a accelera implementarea. În același timp, integrarea unor ponderi mai mari de surse regenerabile variabile necesită investiții coordonate în infrastructura rețelei de energie electrică, în special pentru a spori flexibilitatea sistemului prin tehnologii care nu utilizează combustibili fosili, cum ar fi mecanismele de stocare și de răspuns la cerere (de exemplu tarifele în funcție de ora de consum, sistemele dinamice de stabilire a prețurilor, sistemele de contorizare inteligentă și participarea agregatorilor și a consumatorilor industriali la piețele de echilibrare). Interconexiunile transfrontaliere rămân, de asemenea, subdezvoltate în anumite părți ale rețelei, limitând capacitatea Italiei de a beneficia de echilibrarea regională și de convergența prețurilor. Consolidarea rezilienței rețelei și a interconectivității ar contribui la atingerea obiectivelor de decarbonizare prin furnizarea unei cantități mai mari de energie electrică din surse regenerabile sectoarelor vizate de Regulamentul privind partajarea eforturilor – în special transporturilor și clădirilor –, contribuind astfel la abordarea decalajului față de obiectivul ESR. Aceasta ar contribui, de asemenea, la stabilizarea prețurilor la energie și la reducerea vârfurilor legate de producția de gaze pe o piață volatilă.

(34) Expunerea ridicată a Italiei la riscurile climatice, în special la riscurile hidrogeologice, are un impact asupra economiei, în special asupra IMM-urilor. Cu toate acestea, guvernanța politicilor de adaptare la schimbările climatice este fragmentată între mai multe autorități și organisme, atât la nivel central, cât și la nivel local, iar potențialul soluțiilor bazate pe natură nu este exploatat pe deplin. În plus, pierderea și degradarea solului necesită măsuri de îmbunătățire a rezilienței solului pentru a reduce riscurile hidrogeologice și impactul secetelor. În plus, în timp ce acoperirea asigurării pentru evenimentele legate de climă este încă în curs de extindere, o cerință de asigurare obligatorie pentru întreprinderi a intrat în vigoare din martie 2025 și va fi pusă în aplicare pe deplin până la sfârșitul anului. Pierderile cauzate de astfel de evenimente continuă să evidențieze un decalaj amplu în ceea ce privește asigurarea împotriva schimbărilor climatice, care necesită consolidarea cadrului existent. Italia are rezultate peste media UE în domeniul economiei circulare. Cu toate acestea, deficitele de infrastructură pentru gestionarea apei și a deșeurilor, în special în regiunile sudice, au un impact dramatic asupra mediului, ceea ce ocazionează costuri considerabile și pierderi de venituri importante pentru economia italiană.

(35) Segmentarea pieței forței de muncă și deficiențele în ceea ce privește calitatea locurilor de muncă rămân provocări majore în Italia, cu o incidență în scădere, dar încă relativ ridicată, a contractelor atipice și pe durată determinată, în special în rândul femeilor, al tinerilor și al migranților. Creșterea structurală scăzută a productivității muncii limitează creșterea salariilor. În ultimul deceniu, în condițiile în care productivitatea muncii a stagnat, salariile nominale au crescut mai puțin decât inflația. Drept urmare, salariile reale au scăzut. Consolidarea negocierii colective ar putea contribui la promovarea unei creșteri flexibile și durabile a salariilor, care să reflecte productivitatea întreprinderilor și condițiile locale. În 2024, ponderea lucrătorilor expuși riscului de sărăcie a fost mai mare decât media UE, inclusiv pentru lucrătorii cu normă întreagă și pentru cei cu fracțiune de normă. Alături de salariile mici, utilizarea pe scară largă a contractelor atipice contribuie, de asemenea, la sărăcia persoanelor încadrate în muncă, prin reducerea numărului de ore lucrate. Contractele permanente sunt în creștere în Italia, dar ponderea angajaților cu contract pe durată determinată, deși a scăzut de la 15,7 % în 2023 la 14,4 % în 2024, a rămas printre cele mai ridicate din UE, iar tranzițiile de la locuri de muncă temporare la locuri de muncă permanente sunt cu mult sub media UE. Lucrătorii cu fracțiune de normă și cei cu contract pe durată determinată se confruntă cu un risc mai mare de sărăcie atât decât media UE, cât și decât lucrătorii cu normă întreagă pe durată nedeterminată din Italia. Peste 50 % din contractele cu fracțiune de normă și 10 % din contractele temporare au fost involuntare, ceea ce reflectă potențialul de creștere a veniturilor prin contracte stabile și o intensitate mai mare a muncii. Ponderea persoanelor care desfășoară o activitate independentă fără angajați în rândul persoanelor încadrate în muncă, deși în scădere, este, de asemenea, ridicată în comparație cu media UE. Luate împreună, salariile mici și formele de muncă atipice răspândite descurajează participarea pe piața muncii, reduc atractivitatea și calitatea locurilor de muncă și determină mulți tineri absolvenți să emigreze în căutarea unor perspective de carieră și salariale mai bune în străinătate. În plus, participarea femeilor pe piața forței de muncă rămâne scăzută în Italia.

Decalajul dintre femei și bărbați în ceea ce privește ocuparea forței de muncă este unul dintre cele mai mari din UE, de 19,4 puncte procentuale, și nu a prezentat semne de îmbunătățire în ultimul deceniu. În sud, diferența atinge 28 de puncte procentuale. Acest lucru reflectă, de asemenea, deficite importante în ceea ce privește furnizarea de servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor în vârstă, acestea din urmă fiind deosebit de importante având în vedere tendința de îmbătrânire demografică. Abordarea acestor provocări ar contribui, de asemenea, la sprijinirea convergenței sociale ascendente, în conformitate cu analiza de țară din a doua etapă efectuată de serviciile Comisiei vizând cadrul de convergență socială ([20]). Sunt necesare eforturi continue pentru a extinde în continuare furnizarea de servicii de educație și îngrijire timpurie și de îngrijire pe termen lung la prețuri accesibile, pe baza investițiilor și a reformelor realizate în cadrul MRR și al angajamentelor planului bugetar-structural pe termen mediu care vizează regiunile cu o acoperire scăzută, pentru a reduce disparitățile regionale și a crește oferta serviciilor de îngrijire a copiilor la prețuri accesibile.

(36) Reformele recente adoptate în cadrul MRR au potențialul de a reduce provocările legate de munca nedeclarată. Cu toate acestea, amploarea problemei, în special în anumite sectoare, necesită acțiuni suplimentare. Îmbunătățirea producției în timp util de date detaliate privind munca nedeclarată ar contribui la o mai bună direcționare

([20]) SWD(2025) 95 – A doua etapă a analizei de țară privind convergența socială, în conformitate cu cadrul de convergență socială (SCF), 2025.

a inspecțiilor, precum și a răspunsului politic. În plus, pe baza măsurilor care sunt puse în aplicare în cadrul planului de redresare și reziliență, sectoare precum agricultura și activitățile casnice trebuie să fie vizate prin intervenții specifice, de exemplu prin consolidarea activităților de asigurare a respectării legislației și prin reducerea stimulentelor care încurajează recurgerea la munca neregulamentară. În fine, monitorizarea atentă a măsurilor puse recent în aplicare, în special pentru sectoarele cele mai afectate, este esențială pentru a asigura eficacitatea acestora și pentru a aborda din punct de vedere structural această provocare persistentă.

(37) Investițiile suplimentare în sistemele de educație și formare și reformele structurale ale acestora rămân esențiale pentru abordarea stagnării productivității și a lacunelor în materie de competențe. Rezultatele sondajului PISA al OCDE din 2022 arată un nivel mai scăzut decât media UE în ceea ce privește performanța competențelor de bază, performanța globală înregistrând îmbunătățiri la citire, rămânând stabilă la științe și înrăutățindu-se în cazul matematicii. Rezultatele slabe sunt deosebit de pronunțate în rândul elevilor defavorizați și al celor înscriși în filiere de educație și formare profesională (EFP), ceea ce exacerbează inegalitățile sociale. Pentru a înzestra elevii cu competențe de bază adecvate, sunt necesare măsuri specifice. Printre acestea se numără stimularea cadrelor didactice cu experiență să lucreze în școli defavorizate, extinderea școlarizării cu program integral (*tempo pieno*) și extinderea domeniului de aplicare al unor inițiative precum programul „Piano Estate” pentru școlile de vară. În plus, promovarea unor metode inovatoare de predare, cu accent pe domeniile științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii (STIM), precum și îmbunătățirea formării cadrelor didactice la locul de muncă ar putea contribui la îmbunătățirea competențelor de bază. Țara are a doua cea mai scăzută rată de absolvire a învățământului terțiar din UE. Modernizarea programelor de învățământ postliceale pentru a integra competențele transversale relevante și cunoștințele orientate spre muncă poate pregăti mai bine absolvenții pentru piața forței de muncă aflată în schimbare rapidă și, prin urmare, le poate îmbunătăți capacitatea de inserție profesională.

(38) Deși rata globală a locurilor de muncă vacante în Italia rămâne relativ scăzută, situându-se la aproximativ 2 %, sectoare precum construcțiile, asistența medicală și TIC se confruntă cu deficite de forță de muncă. Sprijinirea punerii în aplicare a măsurilor de succes promovate în cadrul MRR în EFP, inclusiv a institutelor tehnice superioare, și alinierea programelor de învățământ la nevoile pieței forței de muncă, în special în ceea ce privește competențele transversale, verzi și digitale, sunt esențiale pentru abordarea deficitelor actuale. În plus, extinderea învățării la locul de muncă, cu accent pe formarea pe termen scurt și microcertificarea vizând sectoarele cu creștere puternică și cu cerere ridicată, este esențială pentru a atenua deficitul de forță de muncă pe termen scurt.

(39) Participarea adulților la învățarea în Italia rămâne printre cele mai scăzute din UE și este în scădere, ceea ce împiedică creșterea productivității în contextul îmbătrânirii rapide a forței de muncă. Pentru a răspunde nevoilor în materie de competențe pe termen mediu și lung și pentru a stimula potențialul programelor de formare de a contribui la competitivitatea națională, este esențial să se consolideze structural sistemul de învățare în rândul adulților și să se alinieze politicile de formare la prioritățile industriale, cum ar fi inițiativele *Transizione 4.0* și *Transizione 5.0*, cu accent pe furnizarea de formare pentru competențele solicitate de sectoarele cu creștere puternică. Pe baza unei evaluări a impactului, măsurile de succes ale MRR, inclusiv sistemul dual și garanția privind capacitatea de inserție profesională a lucrătorilor (*garanzia di ocupabilità dei lavoratori – GOL*) din cadrul politicilor active din domeniul pieței forței de muncă ar trebui extinse după 2026 și ar trebui să devină mai previzibile pentru actorii de pe piața forței de muncă. Planurile regionale în materie de competențe din cadrul MRR ar trebui să fie aliniate la strategiile industriale naționale, cum ar fi *Libro Bianco*, pentru a asigura o dezvoltare coerentă a competențelor, care să sprijine prioritățile economice.

(40) Având în vedere legăturile strânse dintre economiile statelor membre din zona euro și contribuția lor colectivă la funcționarea uniunii economice și monetare, în 2025 Consiliul a recomandat statelor membre din zona euro să ia măsuri, inclusiv prin intermediul planurilor lor de redresare și reziliență, pentru a pune în aplicare Recomandarea din 2025 privind politica economică a zonei euro. Pentru Italia, recomandările 1, 2, 3, 5 și 6 contribuie la punerea în aplicare a primei recomandări pentru zona euro privind competitivitatea, în timp ce recomandările 1, 4 și 6 contribuie la punerea în aplicare a celei de a doua recomandări pentru zona euro privind reziliența, iar recomandarea 1 contribuie la punerea în aplicare a celei de a treia recomandări pentru zona euro privind stabilitatea macroeconomică și financiară prevăzută în recomandarea din 2025.

(41) Având în vedere bilanțul aprofundat realizat de Comisie și concluzia sa privind existența unor dezechilibre, recomandările formulate în temeiul articolului 6 din Regulamentul (UE) nr. 1176/2011 se reflectă în recomandările 1, 3, 5 și 6. Politicile menționate în recomandarea 1 contribuie la remedierea vulnerabilităților legate de nivelul ridicat al datoriei publice. Politicile menționate în recomandările 1, 3, 5 și 6 contribuie la remedierea vulnerabilităților legate de creșterea slabă a productivității, care, prin extensie, sprijină creșterea potențială a PIB-ului și, prin urmare, contribuie, de asemenea, la punerea în aplicare a recomandării 1. Recomandările 1, 3, 5 și 6 contribuie atât la corectarea dezechilibrelor, cât și la punerea în aplicare a Recomandării privind politica economică a zonei euro, în concordanță cu considerentul 40,

RECOMANDĂ ca, în 2025 și în 2026, Italia să întreprindă acțiuni astfel încât:

1. Să consolideze cheltuielile totale pentru apărare și securitate și gradul de pregătire în aceste domenii, asigurând în același timp sustenabilitatea datoriei în conformitate cu concluziile Consiliului European din 6 martie 2025. Să adere la ratele maxime de creștere a cheltuielilor nete recomandate de Consiliu la 21 ianuarie 2025, pentru a pune capăt situației de deficit excesiv. Să pună în aplicare setul de reforme și investiții care stau la baza prelungirii perioadei de ajustare, în conformitate cu recomandarea Consiliului din 21 ianuarie 2025. În conformitate cu obiectivele de sustenabilitate a finanțelor publice, să facă sistemul fiscal mai favorabil creșterii economice, prin combaterea în continuare a evaziunii fiscale, prin reducerea sarcinii fiscale asupra costului forței de muncă și a cheltuielilor fiscale rămase, inclusiv a celor legate de taxa pe valoarea adăugată și subvențiile dăunătoare mediului, precum și prin actualizarea valorilor cadastrale, pe baza angajamentelor planului bugetar-structural pe termen mediu ca parte a unei revizuiri mai ample a politicilor legate de locuințe, asigurând în același timp echitatea. Să intensifice eforturile de îmbunătățire a eficienței și eficacității cheltuielilor publice. Să atenueze efectele îmbătrânirii populației asupra creșterii potențiale și a sustenabilității finanțelor publice, inclusiv prin limitarea într-o măsură și mai mare a utilizării regimurilor de pensionare anticipată și prin abordarea provocărilor demografice, precum și prin atragerea și păstrarea forței de muncă de înaltă calitate.

2. Având în vedere termenele aplicabile pentru finalizarea la timp a reformelor și a investițiilor în conformitate cu Regulamentul (UE) 2021/241, să accelereze implementarea planului de redresare și reziliență, inclusiv a capitolului privind REPowerEU. Să accelereze punerea în aplicare a programelor politicii de coeziune (FEDR, FTJ și FSE+), fructificând, în măsura posibilului, oportunitățile oferite de evaluarea la jumătatea perioadei. Să utilizeze în mod optim instrumentele UE, inclusiv oportunitățile oferite de programul InvestEU și de platforma „Tehnologii strategice pentru Europa”, pentru a îmbunătăți competitivitatea.

3. Să sprijine inovarea prin consolidarea în continuare a legăturilor dintre întreprinderi și mediul academic, a achizițiilor publice în domeniul inovării, a capitalului de risc al întreprinderilor și a oportunităților pentru talente. Să stimuleze rolul universităților în inovare prin acordarea unei atenții sporite comercializării rezultatelor cercetării și prin îmbunătățirea parcursului profesional al cercetătorilor. Să promoveze creșterea și agregarea IMM-urilor și a întreprinderilor nou-înființate, având în vedere, de asemenea, angajamentele din planul bugetar-structural pe termen mediu. Să pună în aplicare o strategie industrială pentru reducerea decalajului teritorial prin raționalizarea măsurilor de politică actuale și prin luarea în considerare a proiectelor de infrastructuri cheie.

4. Să sporească capacitatea și eficacitatea administrației publice și consolidarea capacității administrative, în special la nivel local. Să reducă în continuare numărul de cauze pendinte și timpul de soluționare a cauzelor din sistemul de justiție. Să abordeze restricțiile rămase în calea concurenței, inclusiv în ceea ce privește serviciile publice locale, serviciile pentru întreprinderi și căile ferate.

5. Să accelereze electrificarea și să intensifice eforturile de implementare a energiei din surse regenerabile, inclusiv prin reducerea fragmentării reglementării în materie de autorizare și prin investiții în rețeaua de energie electrică. Să abordeze riscurile legate de climă și să atenueze impactul economic al acestora, printr-o mai bună coordonare instituțională, prin soluții bazate pe natură și prin asigurarea împotriva schimbărilor climatice. Să abordeze ineficiențele rămase în gestionarea apei și a deșeurilor, prin reducerea lacunelor în materie de infrastructură.

6. Să promoveze calitatea locurilor de muncă și să reducă segmentarea pieței forței de muncă, inclusiv pentru a sprijini oferirea de salarii adecvate și pentru a spori participarea pe piața forței de muncă, în special pentru grupurile subreprezentate, inclusiv prin consolidarea în continuare a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă și prin îmbunătățirea accesului la prețuri abordabile la servicii de îngrijire de calitate a copiilor și pe termen lung, ținând seama de disparitățile regionale. Să intensifice eforturile de combatere a muncii nedeclarate, în special în sectoarele cele mai afectate. Să promoveze în continuare EFP postliceală și formarea la locul de muncă în sectoarele cu cerere ridicată, pentru a răspunde nevoilor pe termen scurt în materie de competențe, consolidând în același timp învățarea în rândul adulților prin extinderea învățării la locul de muncă în sectoarele cu creștere puternică. Să amelioreze rezultatele educaționale, cu accent pe elevii defavorizați, inclusiv prin consolidarea competențelor de bază.

Adoptată la Bruxelles, 8 iulie 2025.

Pentru Consiliu

Președintele

S. LOSE